

Ono što je nekada graničilo sa znanstvenom fantastikom i tehnološkim utopijama, danas je postalo stvarnost u kojoj živimo. Mislim prije svega na nove informacijske i komunikacijske tehnologije koje su omogućile uspon informacijskog društva. Nekada smo ih mogli vidjeti samo u filmovima koji su prikazivali čovjekovu avanturu osvajanja svemira, u

TEKST: *Prof. dr. Anđelko Milardović, Centar za politološka istraživanja*

Riječ je o novim strojevima koji su čovjeka rasteretili mukotrpnog rada, dovevši ga u poziciju bića koje je s jedne strane rasterećeno u djelovanju, dok se s druge strane sam stavio u položaj totalne prikopčanosti uz civilizacijsku postelju novih informacijsko-komunikacijskih tehnologija. Prizor u kojem je suvremeni čovjek prikopčan na sve te aparate nije nimalo optimističan. Je li svijet postao globalna soba za intenzivnu njegu čovjeka prikopčanog na aparate za disanje i hranjenje?

Život u velegradovima zapravo je život permanentnog ubrzanja, sada sve više ubrzanih šetača prikopčanih na informacijsko-komunikacijske strojeve koji život znače. Prispodoba života u malom mjestu stalnog usporavanja, s onim u velikom gradu stalnog ubravanja ima smisla utoliko što se žele pokazati različiti načini i smisao života, koje ne zaobilazi druga modernizacija svijeta. Stoga je svijet zahvaljujući toj

Uspon informacijskog društva

kojima je ta tehnologija komuniciranja imala svoju prvu, ne komercijalnu primjenu. Ista se našla i u sustavu vojnoindustrijskoga kompleksa, pa u filmovima Jamesa Bonda, da bi krajem Hladnoga rata dobila pravo građanstva postavši dostupna široj populaciji globalnoga ljudskog plemena. Ona je našla svoju primjenu u gospodarstvu, obrazovanju, politici i masovnoj globalnoj kulturi.

Uspon informacijskog društva tekao je kao tranzicija iz visokosofisticiranih vojnih, svemirskih i obavještajnih sektora u sve sektore društva.

Tehnologija se u slučaju informacijskog društva pojavila kao medij i sila koja je omogućila konstrukciju i uspon informacijskog društva. No, dalje valja pokazati i antropološku dimenziju tehnologije i uspona informacijskog društva. Priča je to, dakle, o čovjeku i stroju kao njegovu „produžetku“ i mediju rasterećenja u djelovanju.

Druga strana te priče na tragu ideje uspona informacijskog društva zapravo je čovjekova ovisnost o novom ICT-u bez kojeg više ne može obavljati svoje poslove ili jednostavno voditi neki svoj život u postmodernom društvu.

Treća strana te priče o usponu informacijskog društva je ubrzanje čovjekova života i stresan način življenja. ICT je tehnologija ubrzanja života, a ne produkcije sporosti. Dok pišem ovaj tekst daleko sam od one vrste ubrzanja koju generira tehnologija i život u velegradu. Život iz perspektive mjesta Slano kod Dubrovnika ima sva obilježja sporosti i osjećaja usporenog protoka vremena. Još se tu mogu čuti cvrčci, zrikavci i zatim čutiti mirisi sredozemne kulture i civilizacije. No, ni takva mjesta, u kojima crkveno zvono označava protok vremena, nije zaobišlo informacijsko društvo. S prijenosnim računalom, bio čovjek u malom mjestu Slano ili New Yorku, ima osjećaj globalne informacijske prikopčanosti. Ali ipak postoji značajna razlika u načinu velegradskoga života.

tehnologiji postao veliko globalno selo. Tako se suvremeni čovjek susreo i s jednim drugim tipom stvarnosti koja je zapravo simulacija stvarnosti. Simulacija stvarnosti bila bi tako nešto poput pokušaja oponašanja prave stvarnosti. No, tu tehnologija briše granice pa se može reći kako simulirana ili virtualna stvarnost sve više stupa na mjesto one stvarnosti koja je postojala prije tehnološki posredovane konstruirane virtualne stvarnosti.

Uspon informacijskog društva nužno je implicirao promišljanje njegove antropološke dimenzije. Koliko je informacijsko društvo ujedno i društvo znanja, društvo slika i površnosti u odnosu na gutenbergovsku kulturu i civilizaciju, treba vidjeti. Neke naznake slabljenja kulture knjige, u odnosu na kulturu gomilajućih slika puzajuće kulture površnosti, već su evidentirane. Kako će izgledati budućnost budućnosti, na to pitanje mogu odgovoriti samo futurolozi.